

12.2.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

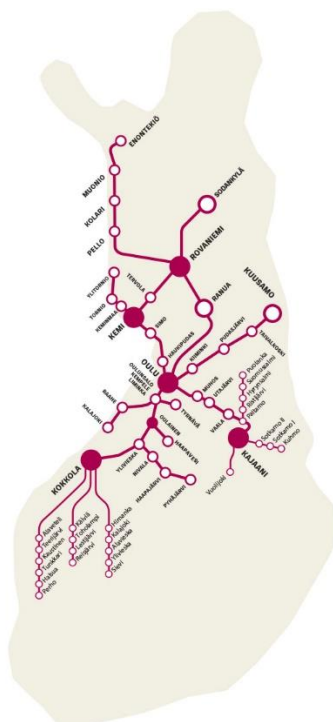
Asia: HE 241/2020

Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä NordLabin lausunto, NordLabin Johtokunta 12.2.2021 § 19

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt NordLabilta (Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymältä) asiantuntijalausuntoa otsikon mukaisesta lainsäädännöstä. Keskitymme lausunnossa NordLabin kannalta keskeisiin ja tärkeimpiin asioihin.

NordLabin (Pohjois-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymän) omistaa 5 Pohjois-Suomen sairaanhoitopiiriä: Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvotukuntayhtymä Soite, Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvotujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien kuntayhtymät sekä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. NordLab tuottaa omistajilleen klinisiä laboratoriotalvotkimuksia. NordLab toimii laajalla maantieteellisellä alueella n. 70 toimipisteessä Pohjois-Suomessa; Keski-Pohjanmaan Perhosta Lapin Enontekiölle. Alueellamme toimii kuusi ympärivuorokautisen päivystyksen yksikköä, joista kaksi on laajan päivystyksen yksiköitä, sekä kaksi ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystävää yksikköä, joiden laboratoriotalvotut NordLab tuottaa.

NordLabin toimipisteverkosto:

12.2.2021

Lääketieteellisistä erikoisaloista klinisen kemian ja klinisen mikrobiologian lääketieteellinen toiminta, ml. alojen koulutus, on kokonaisuudessaan NordLabin tuottamaa omistajillemme koko OYS erityisvastuualueella (OYS-ERVA). Lisäksi NordLab tuottaa genetiikan laboratoriopalveluita, mutta perinnöllisyyslääketieteen erikoisalan palvelut ovat sairaanhoitopiirien itsensä tuottamia.

Yhteistoiminnan jatkuminen kriittistä

Tulevien hyvinvointialueiden edellytykset tuottaa laboratorion erikoisalojen palveluita alueellamme itsenäisesti ovat heikot, Pohjois-Pohjanmaata lukuun ottamatta. Esimerkiksi laboratorioalan lääkäreiden eli klinisen kemian ja klinisen mikrobiologian erikoislääkäreiden saatavuus on koko valtakunnassa heikkoa. NordLabissa toimivat lääkärit ovat tuottaneet alojen palveluita sekä koulutusta koko alueelle, turvaten esimerkiksi tartuntatautilain edellytykset mikrobiologisten laboratorioiden toiminnalle koko alueella. Vastaavasti sairaalamikrobiologien saatavuutta on alueellamme turvattu yhteisillä resursseilla, joilla on turvattu mikrobiologisten laboratorioiden toimintaa. NordLabissa tehdään myös pitkäjänteistä työtä oman yhteisen laboratoriotietojärjestelmän kehittämiseksi. Myös jatkossa Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueiden on tehtävä yhteistyötä laboratoriopalveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi sekä riittävien henkilöstö- ja muiden voimavarojen tai tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi. Lisäksi yhteistyö on jatkossakin tarkoituksenmukaista taloudellisten mittakaavaetujen saavuttamiseksi.

Uusi lakiesitys ei tunne NordLabin nykyistä toimintamuotoa; usean hyvinvointialueen yhdessä omistamaa liikelaitoskuntayhtymää. NordLabin tyyppinen toiminta voisi uuden lain mukaisesti jatkua esim. hyvinvointialueiden yhteisenä hyvinvointiyhtymänä. Mikäli omistaja-hyvinvointialueet haluaisivat yhtiöittää laboratoriotoinnin tai siirtää sen osaksi toista omistamaansa yhtiötä on epäselvää, että tulkitaanko laboratoriotoinninta terveydenhuollon erikoisalaksi, jota ei uuden lain mukaan saa yksityistää. Mikäli näin on, yhtiöittäminen ei tulisi kyseeseen.

Ei voida odottaa hyvinvointialueiden yhteistyösopimusta

Uusi laki velvoittaisi samaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden tekemään yhteistyösopimuksen valtuustokausittain. Tuossa yhteistyösopimuksessa sovitaisiin, muiden asioiden ohella, tukipalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Tämä yhteistyösopimus olisi laadittava ensimmäisen kerran viimeistään vuoden 2025 loppuun mennessä. Tähän aikatauluun sisältyy NordLabin kannalta sellainen riski, että yhteistyösopimusta ei synny ennen järjestämisvastuun siirtymistä 2023, eivätkä aluevaltuustot ehdi perustaa uutta hyvinvointiyhtymää, johon NordLabin toiminta siirtyisi. Mikäli näin kävisi, siirtyisi NordLabin toiminta, omaisuus ja henkilöstö hyvinvointialueille. Kuten edellä todettiin, eivät Pohjois-Suomen hyvinvointialueet itsenäisesti selviä laboratoriopalveluiden tuottamisesta, esim. lääkäreiden saatavuuden takia ja tämän takia olisi ehdottoman tärkeä turvata NordLabin toiminnan jatkuvuus. Laissa olisikin tarpeen ottaa kantaa sairaanhoitopiirien yhdessä omistamien, olemassa olevien liikelaitoskuntayhtymien tulevaisuudesta sopimiseen siten, että toiminnan jatkuvuus ei vaarannu. Päätökset siitä purkautuuko nykyiset järjestelyt vai perustetaanko esim. hyvinvointiyhtymä, johon liikkeenluovutus tehdään, tarvitaan mahdollisimman pian väliaikaishallintojen aloittaessa toimintansa.

12.2.2021

Ostot muilta hyvinvointialueilta tai hyvinvointiyhtymiltä

Tällä hetkellä NordLab ostaa pienissä määrin eräitä laboratoriotutkimuksia muilta Suomen sairaanhoitopiireiltä. Nämä ovat tutkimuksia, joiden tuottaminen kaikissa Suomen julkisomisteisissa laboratorioissa ei ole mahdollista laadun, osaamisen ja/tai kustannusten takia tai koska toimintoja on lakisääteisesti keskitetty. Näitä tutkimuksia on tarpeen ostaa myös jatkossa uusilta muodostettavilta hyvinvointialueilta tai niiden omistamilta hyvinvointiyhtymiltä tai yhtiöiltä. Ei ole taloudellisesti eikä niukkojen lääkäriresurssien puitteissa mahdollista, että kaikkia laboratoriotutkimuksia tuotettaisiin omana toimintana. Lakiehdotuksessa jää jokseenkin epäselväksi, että miten tällainen hyvinvointiyhtymien ja hyvinvointialueiden sekä mahdollisesti niiden omistamien yhtiöiden välinen kaupankäynti mahdollistuu. Lakiin toivottaisiin selkeää kannanotto, että onko tällainen toiminta mahdollista ja miten se käytännössä mahdollistuu, esimerkiksi sopimalla niistä yhteistyöalueiden yhteistyösopimuksessa. NordLabin, potilasturvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta on tärkeää, että omaa tuotantoa täydentämään voidaan hankkia laboratoriotutkimuksia muilta julkisomisteisilta laboratorioilta, ei pelkästään yksityisiltä palveluntuottajilta, koska yksityisillä palveluntuottajilla ei välttämättä ole tarvittavaa laboratoriotutkimusten valikoimaa tarjottavana Suomessa tehtyinä palveluina.

Lisätietoja antavat:

Tuija Männistö, johtava lääkäri, NordLab

Anne Piikivi, toimitusjohtaja, NordLab